

Johann Gutenberg,

Category: osobnosti dejín sveta

written by Drahoslav Vajda | 1. júla 2026

nemecký kovorytec a vynálezca

Johann Gutenberg sa narodil ako syn kupca v roku 1400 v meste Mainz vo vtedajšej Rímsko-nemeckej ríši. Zomrel v roku 1468 vo svojom rodnom meste. Preslávil sa hlavne vynálezmi v oblasti mechanickej kníhtlače.

Gutenbergov hlavný vynález nebola samotná kníhtlač, tá bola vynájdená už pred ním. Mechanické rozmnožovanie písaného textu poznali už Číňania, ktorí už v 8. storočí tlačili z drevených dosiek do ktorých bol text vyrezaný ručne. Pre Európu mechanické rozmnožovanie textu objavil a zdokonalil práve Gutenberg.

Jeho hlavná zásluha spočíva v tom, že vynášiel tlačiarenský lis, tlačiarenský stroj, ktorý sa neskôr rozšíril po celom svete. Táto udalosť je datovaná do roku 1450.

Predtým sa praktizovala tlač, že sa každá jedna stránka bola samostatne vyrezala do dreva, naniesla sa farbou a vytlačila. Potom sa táto matrica mohla vyhodiť a nová stránka musela byť vytvorená nová. Gutenberg prišiel s myšlienkou zostaviť stránku z jednotlivých znakov (písmen), ktoré sa dali preskupiť a znova použiť na inú stranu, čo celú tlač podstatne zlacnilo a urýchlilo. Gutenbergov vynález tlačiarenskeho stroja umožnil tlačiť veľké množstvo celej knihy.

Význam Gutenbergovho vynálezu

Kníhtlač sa už v prvých desaťročiach od svojho vzniku šírila rýchlym tempom do západnej Európy a severného Talianska, teda tam, kde boli výborne prosperujúce hospodárske pomery obchodných a univerzitných miest. A postupne sa rozšírila do celého sveta.

Počiatok kníhtlače sa považuje za jeden z najvýraznejších technických faktorov pokroku na prahu novoveku. Rukopisná kniha, ktorej forma sa ustálila v 2. – 4. storočí n. l. sa rozširovala opisovaním, čo bolo veľmi zdĺhavé a nákladné. Jej používanie bolo predurčené predovšetkým pre centrá vzdelanosti a pre vyššie spoločenské kruhy. Tlačená kniha však bola lacnejšia a dostávala sa medzi širšie stredné vrstvy obyvateľstva. V tomto období sa objavovali tlače i v národných jazykoch oproti prevládajúcej latinčine.

Prvá tlačiareň na Slovensku vznikla v Bratislave asi v rokoch 1477–1480. Prvá slovenská kniha, o ktorej sa vie, že bola vytlačená na Slovensku, vyšla v roku 1581 v Bardejove. Bol to preklad Lutherovho katechizmu.

V roku 1455 Gutenberg urobil hromadnú tlač tzv. Gutenbergovej Biblie. Bola

to prvá Biblia, ktorá sa na svete objavila vo väčšom množstve. Gutenberg sa však dostal do problémov – nebol dobrý obchodník a jeho finančné problémy ho doviedli až k zhabaniu strojov a do problémov so zákonom. Zomrel v roku 1468 v chudobe.

Dnes môžeme povedať, že jeho práca viedla k informačnej revolúcii a masovému rozšíreniu tlačeného slova najprv v celej Európe a následne v celom svete. Mala veľký vplyv na ďalšie obdobia ľudských dejín, ako boli bezprostredne renesancia, protestantská reformácia a všetky ďalšie.

Gutenberg je počítaný medzi najvplyvnejšie osobnosti dejín ľudstva. Jeho vynález je považovaný za najdôležitejší vynález druhého tisícročia.